

2019 - Jarmila Kraváčková

Práce z textilních vláken - vyšívání na výřez

Jarmila Kraváčková se narodila v Babicích v rodině stavebního dělníka a podle slov její babičky se již narodila "s jehlů v ruce". Již od dětství ji bavily ruční práce, stále něco háčkovala, pletla a vyšívala. Základy všech těchto technik se naučila u své babičky z maminy strany. Ta sama šila kroje a krojové součástky a malou vnučku, která se o její práci zajímala, přivedla ke krojové výšivce. Samotné šití krojů malou Jarmilu neoslovilo, ale vyšívání by mohla neustále. Postupně se zdokonalovala, vyšívala dečky, ažurky, límečky; nepřestala, ani když se jí narodily děti. Rok 1997 byl pro Jarmilu Kraváčkovou přelomový, seznámila se totiž s paní Rozumovou z Topolné, která jí ukázala výšivku na výřez. Po několika návštěvách, kdy od paní Rozumové získala povědomí o základním postupu, pronikla Jarmila Kraváčková do této techniky hlouběji. Postupně zdolávala nejrůznější úskalí této složité práce a sama začala přicházet na svůj styl vyšívání. První kompletní vyšívání vyšila pro svého syna. Během doby začala Jarmila Kraváčková spolupracovat s paní Gahurovou ze Starého Města, která šila a žehlila kroje a od ní získávala zakázky na vyšívání. Vyšívala kromě ženského a mužského kompletního vyšívání také kadrle či mužské kapesníčky. Dnes vyšívá převážně výřezovou výšivku na zakázku - lidé chtějí vyšívání ke slavnostnímu kroji k prvnímu svatému přijímání, k bířmování či na hody. Lidé často chtějí vyšívání jako dárek, a tak se její výšivky dostaly i do Belgie nebo USA. O její práci mají zájem také mladší vyšivačky, některé se u Jarmily Kraváčkové učily, technice se však hlouběji nevěnují, odradila je náročnost jak časová, tak i fyzická. Práce na jednom kompletním vyšívání trvá při každodenním čtyřhodinovém vyšívání až tři měsíce. Na práci je nutné výjimečné soustředění, není tedy možné pracovat při jakémkoliv hovoru či vyrušování. Přesto práce Jarmilu Kraváčkovou stále baví, je schopná vyšívání od rána až do večerních hodin. I když je již v důchodu, stále pracuje jako účetní v Základní škole v Babicích a vyšívá tedy po večerech. Jarmila Kraváčková bravurně ovládá techniku vyšívání na výřez, tedy výšivku podle počítané niti. Tato výšivka typická pro Uherskohradištsko je charakteristická svou plastičností, kterou lze dosáhnout překryváním nebo zhuštěním jednotlivých stehů. Nejprve je nutné si vybraný vzor překreslit na čtverečkový papír a pak přenést tento vzorek na perličkové plátno, na které se vyšívá. Je potřeba si vše vyměřit podle potřebných rozměrů ramen či krku. Je-li hotová forma na plátně, základ se zavyšívá plochým stehem. Poté přijde na řadu vyšití černého orámování - řetízku, cesty či srdéček. Takto připravený pruh se vloží do dřevěného rámu a nevyšité plochy se zavyšívají a povystříhávají se jedna nebo dvě nitky. Závěrem se hotové vyšívání zapraví a podšije bílým plátnem a je tak připraveno k přišíání na košili či rukávce. K takto složité práci je potřeba pouze tupá jehla, hedvábná kordonetka, perličkové plátno a ostré nůžky. Ruční práce Jarmily Kraváčkové je velmi cenná, vyžaduje velkou trpělivost, cit pro detail, smysl pro přesnost, preciznost i výtvarný vkus. Jarmila Kraváčková

se snaží nejen předávat své umění dalším zájemcům, ale také prezentovat svou práci na veřejnosti. Účastní se předváděcích akcí ve Slovákckém muzeu v Uherském Hradišti, je nositelkou značky Tradiční výrobek Slovácka a účastní se akcí pořádaných sdružením Region Slovácko.

Zveřejněno 5. listopad 2019, aktualizováno 5. listopad 2019, vytištěno 1. březen 2024